

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Dôvodom predloženia návrhu nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa vyhlasuje prírodná rezervácia Vihorlatský prales (ďalej len „návrh nariadenia vlády“), je splnenie požiadavky vyplývajúcej z uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 508 zo 14. októbra 2019 k návrhu úpravy hraníc slovenských komponentov lokality svetového dedičstva UNESCO Staré bukové lesy a bukové pralesy Karpát a iných regiónov Európy (ďalej len „lokalita UNESCO“), podľa ktorého vláda Slovenskej republiky zabezpečí dostatočnú právnu ochranu jednotlivým komponentom lokality UNESCO. Na základe uvedeného uznesenia vypracovalo Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, v spolupráci so Štátnou ochranou prírody Slovenskej republiky, návrh na vyhlásenie prírodnej rezervácie Vihorlatský prales (ďalej len „PR Vihorlatský prales“). Jeho účelom je zabezpečiť primeranú ochranu územia, ktorá sa má stať súčasťou lokality UNESCO, zapísanej prvýkrát do zoznamu svetového dedičstva UNESCO v roku 2007. V roku 2011 bola lokalita UNESCO rozšírená o komponenty v Nemecku a v roku 2017 na 41. zasadnutí Výboru svetového dedičstva v Krakove o 63 nových komponentov z ďalších 9 krajín Európy. V roku 2019 vláda Slovenskej republiky schválila návrh na úpravu vymedzenia hraníc lokality UNESCO (<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24259/1>), pričom Vihorlat tvorí jeden z jej komponentov. Jeho územie predstavuje prevažná časť A zóny navrhovanej PR Vihorlatský prales. Malá časť A zóny a B zóna navrhovanej PR Vihorlatský prales tvorí striktnú nárazníkovú zónu lokality UNESCO. Ochranné pásmo navrhovanej PR Vihorlatský prales tvorí širšiu nárazníkovú zónu lokality UNESCO, ktorá bude obhospodarovaná výlučne prírodou blízkym spôsobom.

PR Vihorlatský prales sa nachádza na území Chránenej krajinskej oblasti Vihorlat, ktorá bola vyhlásená Vyhláškou Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 9/1974 Zb., ktorou sa vyhlasuje chránená krajinná oblasť Vihorlat, prevyhlásená vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 111/1999 Z. z., ktorou sa územie Vihorlat ustanovuje za chránenú krajinnú oblasť. PR Vihorlatský prales sa ďalej prekrýva s existujúcimi tzv. maloplošnými chránenými územiami, ktoré po vyhlásení PR Vihorlatský prales budú zrušené, nakoľko sa stanú súčasťou novovzniknutej prírodnej rezervácie. Týka sa to nasledovných území: národná prírodná rezervácia (NPR) Vihorlat, vyhlásená úpravou Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky (MK SSR) č. 458/1986-32, NPR Morské oko, vyhlásená výnosom MK SSR č. 1160/1988-32, NPR Motrogon, vyhlásená úpravou MK SSR č. 803/1980-32, NPR Postávka, vyhlásená úpravou MK SSR č. 805/1980-32, PR Jedlinka, vyhlásená výnosom MK SSR č. 1160/1988-32, prevyhlásená všeobecne záväznou vyhláškou Krajského úradu v Košiciach č. 2/1999, PR Baba pod Vihorlatom, vyhlásená všeobecne záväznou vyhláškou Krajského úradu v Košiciach č. 3/1999, prírodná pamiatka (PP) Sninský kameň, vyhlásená uznesením V. plenárneho zasadania Okresného národného výboru (ONV) v Humennom č. 14 zo dňa 30.6.1982 a nariadením ONV v Humennom č. 5 zo dňa 30.6.1982, PP Malé Morské oko, vyhlásená rozhodnutím Okresného úradu životného prostredia v Michalovciach č. ŠOP 536/12/93 Kp. a PR Pod Trstím, vyhlásená vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 83/1993 Z. z., prevyhlásená vyhláškou Krajského úradu životného prostredia v Košiciach č. 7/2004.

PR Vihorlatský prales sa nachádza v Chránenom vtáčom území SKCHVU035 Vihorlatské vrchy, vyhlásenom vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 195/2010 Z. z., ktorou sa vyhlasuje Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy a tiež zasahuje do územia európskeho významu SKUEV0209 Morské oko a SKUEV0025 Vihorlat, ktoré boli do národného zoznamu území európskeho významu zaradené výnosom Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu. Obe územia európskeho významu boli zaradené do prílohy rozhodnutia Komisie 2008/218/ES z 25. januára 2008, ktorým sa podľa smernice Rady 92/43/EHS prijíma prvý aktualizovaný zoznam lokalít európskeho významu v alpskom biogeografickom regióne (Ú. v. EÚ L 77, 19.3.2008) (ďalej len „rozhodnutie 2008/128/ES“). Rozhodnutie 2008/218/ES bolo ďalej aktualizované novšími rozhodnutiami a aktuálne je účinné vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2020/100 z 28. novembra 2019, ktorým sa v prípade alpského biogeografického regiónu prijíma trinásť aktualizácia zoznamu lokalít s európskym významom (Ú. v. EÚ L 28, 31.1.2020)..

Predmetom ochrany územia sú prioritné biotopy európskeho významu: Ls4 Lipovo-javorové sutinové lesy (*9180) a Ra1 Aktívne vrchoviská (*7110), biotopy európskeho významu: Ls5.1 Bukové a jedľovo-bukové kvetnaté lesy (9130), Ls5.2 Kyslomilné bukové lesy (9110), Ls5.3 Javorovo-bukové horské lesy (9140), Sk2 Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou (8220) a Ra3 Prechodné rašeliniská a trasoviská (7140), biotopy prioritných druhov európskeho významu: fuzáč alpský (**Rosalia alpina*), vlk dravý (**Canis lupus*) a medveď hnedý (**Ursus arctos*), biotopy druhov európskeho významu: bystruška potočná (*Carabus variolosus*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), mlok hrebatý (*Triturus cristatus*), mlok karpatský (*Triturus montandoni*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), netopier brvitý (*Myotis emarginatus*), netopier obyčajný (*Myotis myotis*), netopier veľkouchý (*Myotis bechsteinii*), netopier veľký (*Nyctalus lasiopterus*) a uchaňa čierna (*Barbastrella barbastrellus*) a biotopy druhov národného významu: fuzáč červenokrký (*Strangalia thoracica*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*), užovka stromová (*Elaphe longissima*), vretenica severná (*Vipera berus*), jašterica živorodá (*Lacerta vivipara*), mačka divá (*Felis silvestris*). Predmetom ochrany sú aj nasledovné druhy vtákov: bocian čierny (*Ciconia nigra*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*), orol krikľavý (*Aquila pomarina*), hadiar krátkoprstý (*Circus gallicus*), ďateľ bieločrbtý (*Dendrocopos leucotos*). Predmetom ochrany územia je aj zabezpečenie ochrany prirodzených procesov a umožnenie prirodzeného vývoja prírodných spoločenstiev nachádzajúcich sa na tomto území. Biotopy európskeho významu sú označené v súlade s prílohou č. 1 časť B k vyhláške Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Druh európskeho významu je označený v súlade s prílohou č. 4 k vyhláške Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Hlavným cieľom ochrany je zabezpečiť striktnú ochranu zóny A formou ochrany prirodzených procesov a umožnenia prirodzeného vývoja prírodných spoločenstiev, dosiahnuť zachovanie priaznivého stavu kategórie A alebo B predmetu ochrany v rámci celého komplexu lesných spoločenstiev a z dôvodu zápisu lokality do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO zabezpečiť adekvátnu legislatívnu ochranu navrhovanej lokality UNESCO a jej nárazníkovej zóny v súlade s požiadavkami kladenými na toto územie medzinárodného významu. Hlavný cieľ

ochrany je stanovený v projekte ochrany, spracovanom ako podklad na vyhlásenie PR Vihorlatský prales. Projekt ochrany o PR Vihorlatský prales je zverejnený na webovom sídle Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky na adrese <http://www.sopsr.sk/poprvihorlatskyprales/>.

Územie navrhovanej PR Vihorlatský prales, jej zóny a ochranné pásmo je vymedzené slovným opisom hraníc, zoznamom parciel a mapovým vymedzením. Územnoplánovaciu dokumentáciu tvorí územný plán Veľkého územného celku Prešovského kraja, schválený Zastupiteľstvom Prešovského samosprávneho kraja uznesením č. 268/2019 a územný plán Veľkého územného celku Košického kraja, schválený Zastupiteľstvom samosprávneho kraja všeobecne záväzným nariadením č. 11/2009. Územné plány Veľkých územných celkov Prešovského a Košického kraja riešia toto územie len všeobecne, pre všetky druhy chránených území rovnako, určením zásad a regulatívov ako rešpektovanie a zohľadňovanie chránených území alebo vytváranie podmienok na poznávací turizmus území a zosúladenie využívania území s funkciou ochrany prírody a krajiny s cieľom udržania resp. dosiahnutia priaznivého stavu druhov, biotopov a častí krajiny. Územný plán obce je spracovaný pre Porubu pod Vihorlatom, Remetské Hámre, Vyšnú Rybnicu, Stakčín, Zemplínske Hámre a mesto Snina. Obce Strihovce, Ladomirov a Kolonica majú spracovanú len Urbanistickú štúdiu Poloniny v rozsahu okresu Snina. Žiadny územný plán ani Urbanistická štúdia neriešia územie lokality UNESCO. Pre katastrálne územie Valaškovce sa územný plán nevypracováva, nakoľko sa jedná o vojenský obvod.

Z hľadiska regionálneho územného systému ekologickej stability (RÚSES) navrhované územie PR Vihorlatský prales je súčasťou nadregionálneho biocentra Vihorlatský prales, a nadregionálnych biokoridorov. Stretávajú sa tu 3 nadregionálne biokoridory –Vihorlat, Čierna voda a biokoridor spájajúci Poloniny a Vihorlat. Tiež sa tu nachádzajú regionálne biocentra Motrogon – Postavka – Ďurova mláka, Čierny potok – Sninský kameň a Nežabec – Krkavčie skaly a regionálny biokoridor Popričný.

Pri poskytnutí náhrady za obmedzenie bežného obhospodarovania vykonávanej formou zámeny pozemku za iný vhodný pozemok vo vlastníctve štátu sa bude postupovať podľa § 61a zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov v spojitosti s ustanoveniami § 50 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

Zámer vyhlásiť PR Vihorlatský prales bol na základe listu Okresného úradu Košice č. OU-KE-OSZP1-2019/058005 z 27. novembra 2019 prerokovaný dňa 6. decembra 2019. Zo spolu 41 pripomienok vznesených 9 subjektmi bolo 7 pripomienok zásadných. Všetky zásadné pripomienky boli akceptované, resp. čiastočne akceptované.

Návrh nariadenia nebude mať vplyvy na rozpočet verejnej správy, vplyvy na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy, vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na informatizáciu spoločnosti ani vplyvy na služby pre občana.

Návrh nariadenia vlády bol v skrátenom medzirezortnom konaní od 7. februára 2020 do 17. februára 2020. K návrhu bolo vznesených 60 pripomienok od 11 subjektov a verejnosti. Pripomienky boli prerokované a zapracované do materiálu. Návrh nariadenia vlády sa na

rokovanie Legislatívnej vlády Slovenskej republiky predkladá bez rozporov.

Návrh nariadenia vlády je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná, ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a súčasne je v súlade s právom Európskej únie.

B. Osobitná časť

K § 1 a prílohe č. 1

K § 1 ods. 1: Vyhlasuje sa PR Vihorlatský prales, ktoré sa má stať súčasťou lokality Bukové pralesy Karpát a iných regiónov Európy, ktorá bola prvýkrát zapísaná do zoznamu svetového dedičstva UNESCO rozhodnutím Rady pre svetové dedičstvo č. 31 COM 8 B.16 v roku 2007.

K § 1 ods. 2 a 3 a k prílohe č. 1: Vymedzuje sa územie PR Vihorlatský prales prostredníctvom katastrálneho územia a príslušného okresu. Ďalej sa uvádza, kde je možné nájsť podklady, v ktorých je zakreslená hranica PR Vihorlatský prales. Pre potreby praxe budú na Okresnom úrade Humenné, na Okresnom úrade Snina, na Okresnom úrade Michalovce a na Okresnom úrade Sobrance uložené grafické podklady, v ktorých je zakreslená hranica PR Vihorlatský prales. Ďalším zdrojom informácií o PR Vihorlatský prales a o vymedzení jej hranice je štátny zoznam osobitne chránených častí prírody a krajiny, do ktorého sa podľa § 51 ods. 4 zákona zapíše PR Vihorlatský prales po vyhlásení jej ochrany. Štátny zoznam, ako aj výpisy z neho, sú verejnosti prístupné a sú uložené na príslušných orgánoch ochrany prírody. Zdrojom informácií je aj kataster nehnuteľností, keďže chránené územie je predmetom evidencie katastra. V zmysle § 51 ods. 5 zákona správa katastra na základe podkladov predložených ministerstvom vyznačí chránené územie v katastri nehnuteľností po jeho zápise do štátneho zoznamu. V katastri nehnuteľností bude územie PR Vihorlatský prales evidované jednak v súbore geodetických informácií (zobrazením hranice, pričom platí, že vyznačením hranice sa nevytvára nová parcela), ako aj v súbore popisných informácií (kódom druhu chránenej nehnuteľnosti „104 Prírodná rezervácia (národná prírodná rezervácia)“).

Spôsob vymedzenia hranice PR Vihorlatský prales v prílohe tvorí popisná časť, zoznam parciel a mapa PR Vihorlatský prales a určenie technického podkladu pre zápis priebehu hranice, ktorým sa zabezpečuje presnosť vymedzenia priebehu hranice. Technickým podkladom na zápis priebehu hranice PR Vihorlatský prales je zjednodušený operát geometrického plánu na základe lomových bodov vedených v Štátnom zozname osobitne chránených častí prírody a krajiny.

K § 2 a prílohe č. 2

K § 2 ods. 1, 2, 3 a 5 a k prílohe č. 2: Vyhlasuje sa zóna A a zóna B PR Vihorlatský prales podľa § 30 zákona a ochranné pásmo PR Vihorlatský prales podľa § 17 ods. 3 zákona. V zóne A platí piaty stupeň ochrany podľa § 16 zákona, v zóne B platí štvrtý stupeň ochrany § 15 zákona a v ochrannom pásme platí tretí stupeň ochrany podľa § 14 zákona. Spôsob vymedzenia hranice zóny A, zóny B a ochranného pásma PR Vihorlatský prales v prílohe tvorí popisná časť, zoznam parciel, mapa PR Vihorlatský prales a určenie technického podkladu pre zápis priebehu hranice, ktorým sa zabezpečuje presnosť vymedzenia priebehu hranice. Technickým podkladom na zápis priebehu hranice PR Vihorlatský prales je zjednodušený operát geometrického plánu na základe lomových bodov vedených v Štátnom zozname osobitne chránených častí prírody a krajiny.

Grafické podklady, v ktorých je zakreslená hranica zóny A, zóny B a ochranného pásma PR Vihorlatský prales budú uložené na Okresnom úrade Humenné, na Okresnom úrade Snina, na Okresnom úrade Michalovce a na Okresnom úrade Sobrance a v Štátnom zozname osobitne chránených častí prírody a krajiny.

K § 2 ods. 4: Špecifikované podrobnosti o podmienkach územnej ochrany zóny B PR Vihorlatský prales majú za cieľ odstrániť akékoľvek obavy Lesoochranárskeho zoskupenia VLK (uvedené v hromadnej pripomienke <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2020/59/hromadne-pripomienky/COO-2145-1000-3-3806420>) týkajúce sa potenciálne nesprávneho výkladu povinnosti a obmedzení vyplývajúcich jednak z príslušných ustanovení zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ako aj prísne stanovených podmienok UNESCO/IUCN pre manažment lokality UNESCO v zóne A a striktnej nárazníkovej zóny komponentu (zóna B) lokality UNESCO.

K § 3 a prílohe č. 3

K § 3 ods. 1 a prílohe č. 3: Upravujú sa účel, predmet a ciele ochrany PR Vihorlatský prales. PR Vihorlatský prales je navrhovaná z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu, biotopov druhov európskeho významu, biotopov druhov národného významu a druhov vtákov, ktoré sú uvedené v prílohe č. 3 návrhu nariadenia.

K § 3 ods. 2: V súlade s materiálom „Návrh úpravy hraníc slovenských komponentov lokality svetového dedičstva UNESCO Staré bukové lesy a bukové pralesy Karpát a iných regiónov Európy“ schváleným uznesením vlády Slovenskej republiky č. 508 zo 14. októbra 2019 (<https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24259/1>) (ďalej len „vládny materiál“) sa celý novo navrhovaný komponent Vihorlat slovenskej časti lokality UNESCO má stať súčasťou A zóny PR Vihorlatský prales, striktná nárazníková subzóna B1 komponentu Vihorlat sa má stať súčasťou B zóny alebo A zóny PR Vihorlatský prales a širšia nárazníková subzóna B2 komponentu Vihorlat sa má stať ochranným pásmom PR Vihorlatský prales. PR Vihorlatský prales aj jej ochranné pásmo je územím medzinárodného významu podľa §28b zákona.

K § 3 ods. 3: Ciele starostlivosti o prírodnú rezerváciu, opatrenia na ich dosiahnutie a zásady využívania územia upraví program starostlivosti o lokalitu UNESCO.

K § 4

Účinnosť nariadenia vlády sa navrhuje od 15. septembra 2020. Nariadenie vlády ruší právne predpisy pre tzv. maloplošné chránené územia, ktoré sa prekrývajú s PR Vihorlatský prales a ktoré boli vyhlasované postupne od roku 1980. Tým sa zabezpečí náležitá a jednotná právna ochrana územia v súlade s požiadavkami UNESCO a v zmysle zákona.

